Evaluatie Bloktijden 2023

Inleiding

Gedurende de periode 1 mei tot 1 oktober zijn voor de Dorpsstraat van Vlieland de voorschriften rond de bloktijden van toepassing.
Met enige regelmaat wordt geklaagd over de bloktijden. Daarbij gaat hem om klachten vanuit de Vlielandse ondernemers (te streng, kan zo mijn werk niet doen) of klachten vanuit de bevolking (te ruim, te veel uitzonderingen, wordt niet gehandhaafd). Ook in de gemeenteraad is meerdere malen kritiek geuit op het fenomeen bloktijden ook daarbij ging het vaak om het aantal uitzonderingen en handhaving. De kritiek was dus lang niet altijd gericht op de systematiek (gehanteerde tijden, periode) maar veelal op de uitvoering, inclusief handhaving.

In het raadsbreed akkoord gemeente Vlieland 2022-2026 is onder punt 13 de volgende opdracht aan het college meegegeven: *Evalueer de bloktijden in de Dorpsstraat en kom met een uitvoerbaar en handhaafbaar voorstel.*

In deze evaluatie wordt kort teruggekeken op de invoering van de huidige systematiek van bloktijden in 2007/2008, de regels zoals deze nu van toepassing zijn en wordt ingegaan op de vraag of aanpassing van het huidige beleid nodig, wenselijk en/of mogelijk is.
Daarnaast is gekeken of, nu door de BOA's vanaf mei meer gecontroleerd is op de bloktijden dit mogelijk effect heeft gehad op het naleven van de geldende bloktijden.
Komen er minder klachten binnen bij de gemeente over de bloktijden en hoe hebben de BOA's het zelf ervaren?

Geschiedenis

Op 9 juni 1997 besloot het toenmalige gemeentebestuur één van de visitekaartjes van Vlieland, de Dorpsstraat, aantrekkelijker te maken voor de steeds grotere groep gasten. Het terugdringen van het gemotoriseerde verkeer in de Dorpsstraat, met name in de drukkere maanden zou daarbij het meeste effect hebben, zo was het idee.
Hoewel er al regels waren om gemotoriseerd verkeer in de Dorpsstraat te beperken door middel van de A-ontheffingen, bleek het aantal voertuigen waarvoor een A-ontheffing was afgegeven inmiddels dermate groot dat het, zeker in het hoogseizoen, behoorlijk druk kon zijn met voertuigen in de Dorpsstraat.
Daarom werd besloten bloktijden in te voeren voor de Dorpsstraat. In het kort hield dat in dat de Dorpsstraat in de periode van 1 mei tot 1 oktober gesloten zou zijn voor al het gemotoriseerd verkeer uitgezonderd tijdens drietal dagelijkse tijdsvakken, de zogenaamde **bloktijden**.

Vanaf dat moment golden gedurende de gehele periode (1 mei tot 1 oktober) de volgende bloktijden:

van 06.30 tot 09.30 uur
van 12.00 tot 14.00 uur
van 18.30 tot 21.30 uur

In het najaar van 2006 is een eerste aanzet gegeven om te komen tot een evaluatie van het ontheffingenbeleid (B, A, en T-ontheffingen).
In een eerste gesprekverslag werd het volgende over de bloktijden het volgende gezegd:

> *"Er zijn vele varianten denkbaar inzake de bloktijden, qua periode, tijden etc. Wat het systeem echter kwetsbaar maakt is de afhankelijkheid van de boottijden. Het meest ideale systeem zou zijn tot 10.00 uur de Dorpsstraat toegankelijk en de rest van de dag tot begin van de avond bijvoorbeeld niet meer. Door de boot is dit een nauwelijks haalbare optie. In een aantal gevallen*

werken de bloktijden zelfs averechts, denk aan de middag uren als de vervoerders en andere A-ontheffing houders massaal het Dorp in rijden en bij tijd en wijle in een lange rij staan te wachten op elkaar. Voor fietsers is er soms geen doorkomen aan. (Vlielandse schooljeugd die op dat moment naar huis gaat).
Het volledig afsluiten van de Dorpsstraat is een optie. Echter moeilijk controleerbaar en zou pas effectief zijn als er op een of andere manier een fysieke afsluiting aan wordt gekoppeld".

In de Beleidsnotitie ontheffingen beleid gemeente Vlieland 2007, vastgesteld door het college op 27 maart 2007, werd over de bloktijden het volgende geschreven:

"Omdat gebleken is dat de bloktijden de laatste jaren steeds meer met voeten worden getreden zijn er plannen het beleid aan te scherpen en wellicht voor een periode in het hoogseizoen de gehele Dorpsstraat af te sluiten. Dit zal op korte termijn nader worden uitgewerkt en de raad wordt hier in een afzonderlijk voorstel nader over geïnformeerd".

In de periode daarna vonden er meerdere gesprekken plaats tussen de gemeente en verschillende ondernemers die allemaal vonden dat het invoeren van nieuwe bloktijden ten kosten zou gaan van hun bedrijfsvoering.
De gesprekken gingen dan ook zonder uitzondering over maken van afspraken voor uitzonderingen. Zo kon het gebeuren dat de nieuwe bloktijden werden ingevoerd maar er behoorlijk wat uitzonderingen werden gemaakt.

Uiteindelijk is er aan al die eerder gemaakte uitzonderingen ook paal en perk gesteld en zijn op 1 mei 2008 de bloktijden van kracht geworden zoals die in grote lijnen nu nog steeds gelden. Op 24 maart 2009 heeft het college besloten voor wat betreft aanvullende voorwaarden en uitzonderingen op de bloktijden nog eenmaal een wijziging door te voeren. Deze voorwaarden zijn tot op de dag van vandaag nog voor het grootste deel van kracht.
Daarna doorgevoerde wijzigingen hadden vooral praktische redenen. Zo was bijvoorbeeld de uitzondering voor patiëntenvervoer naar de huisartsenpraktijk niet meer nodig omdat de praktijk verhuisde naar de Middenweg.

Huidige beleid
De bloktijden zoals deze op 24 maart 2009 door het college zijn vastgesteld zijn als volgt:

Bloktijden		
mei en juni	**juli en augustus**	**september**
06.30 - 09.30 uur	06.30 - 09.30 uur	06.30 - 09.30 uur
12.00 - 13.30 uur	xxx	12.00 - 13.30 uur
17.30 - 19.30 uur	17.30 - 19.30 uur	17.30 - 19.30 uur

In afwijking van bovengenoemde bloktijden is ten behoeve van een adequate bevoorrading van in de Dorpsstraat gevestigde bedrijven besloten voor de navolgende bedrijven de volgende bloktijden van toepassing te laten zijn:
Firma Pronk Transport, Firma TST en drankengroothandel Houter

Bloktijden		
mei en juni	**juli en augustus**	**september**
06.30 - 09.30 uur	06.30 - 09.30 uur	06.30 - 09.30 uur
12.00 - 14.00 uur	12.00 - 14.00 uur	12.00 – 14.00 uur
17.30 - 19.30 uur	17.30 - 19.30 uur	17.30 - 19.30 uur

Naast de afwijkende bloktijden voor Pronk Transport, Firma TST en drankengroothandel Houter BV zijn tevens de volgende uitzonderingen van toepassing:

- de bloktijden zijn niet van toepassing voor de huisarts
- de bloktijden niet van toepassing zijn op het WVG (WMO)-vervoer door taxibedrijven indien het inwoners van Vlieland betreft
- om een goede doorstroming van het verkeer in de Dorpsstraat tijdens de bloktijden te kunnen garanderen het ten behoeve van de levering van het kelderbier wordt toegestaan dat leverancier Heineken na aankomst ochtend boot de Dorpsstraat in mag om het bier af te leveren
- de bloktijden bij storingen, calamiteiten etc. niet van toepassing zijn voor nutsbedrijven en hulpdiensten;
- in incidentele gevallen kan worden afgeweken van de bloktijden zoals bij verhuizingen, en geld- en waardetransporten
- buiten de hierboven genoemde afwijkende tijden zal geen toestemming meer worden verleend aan individuele ondernemers om buiten de bloktijden in de Dorpsstraat te mogen rijden
- *aan de stichting ophaaldienst (drumband) wordt de mogelijkheid geboden om op zaterdag tussen 12.00 uur en 14.00 uur de drumbandschuur gelegen aan de Dorpsstraat 19 te bevoorraden met gebruik van een gemotoriseerd voertuig waarbij men de Dorpsstraat weer via de Boereglop dient te verlaten. Tussen deze tijden is het ze toegestaan één maal door de gehele Dorpsstraat te rijden voor het ophalen van oud ijzer en verkoopbare zaken* ***(alleen noodzakelijk voor de periode van juli en augustus)***

Hoewel bloktijden voor betrokken ondernemers altijd een zekere belemmering betekent zijn deze dusdanig ruim dat elke ondernemer, soms met enige planning vooraf, op een normale manier zijn werk in de Dorpsstraat kan uitvoeren zelfs in de zomerperiode als het “regiem” iets strakker is.
Voor de vervoerders geldt dat zij ook hun werk (bevoorrading) het gehele jaar op een normale manier kunnen verrichten.

Wijziging huidige voorschriften
Het afsluiten voor delen van de dag van wegen is zeker in grotere binnensteden een normaal verschijnsel. Veelal zijn delen van het centrum dan in de ochtenduren toegankelijk voor bijvoorbeeld bevoorrading en dergelijk maar op enig moment worden delen van een binnenstad afgesloten. Dat kan op een eenvoudige manier door het nemen van verkeersbesluiten en plaatsen van borden maar soms gebeurd het in combinatie met fysieke maatregelen zoals palen die uit het wegdek komen.

Het instellen van bloktijden voor alleen de ochtend is voor de Dorpsstraat nagenoeg onmogelijk. Dit heeft alles te maken met de aankomst van de boten met name de ochtendboot en de daarop volgende bevoorrading van de winkels in de Dorpsstraat.
Hoewel in juli en augustus ook tussen de middag de Dorpsstraat gesloten blijft voor een groot deel van de ontheffinghouders valt er niet aan te ontkomen voor een aantal ondernemers toch een uitzondering te maken met name in verband met de bevoorrading.

De bloktijden zoals die nu gelden zouden hier en daar nog wat aangescherpt kunnen worden maar in feite zit er niet heel veel ruimte meer. Als het uitgangspunt van de bloktijden blijft, het beperken van verkeer tijdens de drukke momenten, valt er eigenlijk alleen in de middaguren nog enige “winst” te behalen. Aangezien in de maanden juli en augustus al een strenger regiem geldt zou alleen aanpassing in de maanden mei, juni en september nog een optie zijn.

Strenger beleid in juli en augustus is makkelijker uitvoerbaar (te verdedigen) omdat in die periode veel minder werkzaamheden worden verricht in de Dorpsstraat en de klus, bouw en installatiebedrijven dan minder belang hebben bij het kunnen rijden in de Dorpsstraat.

Voor de maanden mei, juni en september zou eventueel nog overwogen kunnen worden om het tijdvak van 12:00 tot 14:00 uur in te perken naar bijvoorbeeld 13:00 tot 14:00 uur (bewust nadat de bevoorraders hun eerste ronde al gemaakt hebben).

De conclusie is echter dat voor zover het gaat om de “blokken” zelf deze redelijk strak zijn, zeker in juli en augustus en de dienstregeling van de veerboot het min of meer nodig maakt deze huidige bloktijden te hanteren.
Verdere (ingrijpende) aanpassing van de tijden lijkt dan ook niet of nauwelijks mogelijk.

Nb: Hoewel steeds wordt gesproken over de relatie tussen bloktijden en boottijden gaat het in feite om het tijdstip van bevoorrading van bedrijven in de Dorpsstraat.
In 2022 is al eens onderzocht of we bij de bevoorrading van de Dorpsstraat minder afhankelijk zouden kunnen zijn van de reguliere aankomsttijden van de veerboot. Dat zou kunnen door inzet van een andere boot voor vervoer van levensmiddelen naar Vlieland (denk bijvoorbeeld aan de vrachtboot van Doeksen die eerst naar Vlieland vaart), andere (vroegere) vertrektijden vanuit Harlingen of het meer leveren van goederen met de avondboot waardoor de dag daarop in de ochtend, tijdens de reguliere bloktijden, al kan worden begonnen met bevoorrading.

De logistiek van het vervoer van goederen in Nederland bleek echter iets ingewikkelder dan wij hadden kunnen vermoeden en bestaat uit een heel (nachtelijke) keten van vervoer over de weg die soms al vele kilometers van Harlingen begint en niet makkelijk is aan te passen aan de wensen van Vlieland.

Handhaving
Deze notitie begon met de constatering dat er weliswaar regelmatig klachten zijn over de bloktijden maar dat deze met name betrekking hebben op het overtreden van de bloktijden door zowel Vlielanders als bedrijven van de vaste wal en klachten in feite minder betrekking hadden op de systematiek van de bloktijden (inclusief de 3 tijdsblokken die worden gehanteerd).

Deze signalen vanuit de bevolking (en ook gemeenteraad overigens) zijn aanleiding geweest om in 2023 meer in te zetten op handhaving van de bloktijden. Eén van de prioriteiten die zijn afgesproken met onze BOA’s is controle en handhaving op de bloktijden. Dat hoeft per definitie niet te bestaan uit het zoveel mogelijk uitschrijven van bekeuringen. Het doel van handhaven is het terugdringen van overtredingen. Dat kan door middel van het aanspreken van bestuurders van voertuigen die de voorschriften overtreden (veelal bedrijven van de wal), het waarschuwen van bestuurders en vragen de Dorpsstraat met het voertuig te verlaten of het bekeuren (als bestuurder niet bij voertuig aanwezig is of eerder is gewaarschuwd).

Zij hebben hier vanaf begin mei behoorlijk op ingezet en in de periode mei tot en met september 2 bekeuringen uitgeschreven, 4 formele waarschuwingen uitgedeeld maar vooral de nodige mondelinge waarschuwingen uitgedeeld met als voornaamste doel bestuurders te wijzen op de geldende regels en tijden rond de bloktijden.
***Nota bene**: De BOA’s hebben aangegeven wel een verbetering te zien ten opzichte van voorgaande jaren. Daarnaast zien ze direct weer een toename van het aantal voertuigen in de Dorpsstraat als de bloktijden voorbij zijn. Het drukkere seizoen is dan wel voorbij en op plaatsen in het Dorp wordt weer gewerkt en geklust.*

Klachten
De voorzichtige conclusie is dat handhaving (zowel door het uitschrijven van bekeuringen als door het geven van formele waarschuwen, als door het aanspreken van bestuurders) zijn vruchten begint af te werpen. Waar één van de ergernissen met betrekking tot de bloktijden vooral betrekking heeft op het niet naleven van de bloktijden en dit zich met name uit in het aantal klachten dat de gemeente hierover tot en met 2022 ontving is er in 2023 nog geen enkele klacht binnengekomen. Daarbij gaat het dan om schriftelijke klachten, klachten via het meldsysteem op de website of mondelinge klachten zowel telefonisch als aan de balie op het gemeentehuis.

Handhaving in combinatie met fysieke maatregelen

Het is een mogelijkheid de toegang tot de Dorpsstraat tijdens bloktijden af te sluiten. Bijvoorbeeld door het realiseren van palen die automatisch uit de grond komen als de bloktijden van toepassing zijn. Hier zitten echter wel de nodige nadelen aan vast:

- kostbaar;
- afsluiten zal ook bij alle gloppen moeten of het effectief te laten zijn hetgeen het nog kostbaarder zal maken;
- er valt niet aan te ontkomen om ook bij dit systeem nog steeds uitzonderingen te maken. Op één of andere manier moet die groep wel toegang kunnen krijgen (via sleutel, kentekenscan, pas o.i.d.) hetgeen een vorm van fraude in de hand werkt waardoor een deel van de oplossing al weer teniet wordt gedaan.

Conclusies

1. Het bloktijdenbeleid als instrument om de Dorpsstraat in het hoogseizoen autoluw te maken werkt naar behoren. Grote aanpassingen lijken niet direct nodig en bovendien moeten bloktijden grotendeels aangepast zijn aan de boottijden waardoor er weinig ruimte is om met andere tijden te experimenteren. Eventueel is in de maanden mei, juni en september nog enige mogelijkheid de tijden in de middag te beperken.
2. Het tijdens de bloktijden afsluiten van de Dorpsstraat door middel van fysieke obstakels (bijvoorbeeld paaltjes) lijkt een ingewikkelde maar vooral ook kostbare aangelegenheid. Omdat er niet aan valt te ontkomen om voor meerdere gebruikers uitzonderingen te maken (nutsbedrijven, bevoorrading, noodzakelijke werkzaamheden, WMO-vervoer) lijkt het aanbrengen van obstakels niet erg effectief.
3. De meeste klachten hebben betrekking op het overtreden van de bloktijden door eilanders of bedrijven van de vaste wal. Inzetten op handhaving door onze BOA's ligt daarom het meest voor de hand. In 2023 is daar al mee begonnen en de voorzichtige conclusie is dat dit effect heeft gehad.

Vervolg

Met betrekking tot bloktijden verdienen een tweetal zaken bijzondere aandacht:

1. Aandacht voor handhaving
2. Aandacht voor een autovrije Dorpsstraat

Ad 1.

Hierboven is al aangegeven dat betere handhaving in samenwerking met de BOA's goed mogelijk is. Controle en handhaving van de bloktijden zal ook de komende jaren daarom extra aandacht blijven krijgen. Voorgesteld wordt hierover ook meer te communiceren via Uit het Kastje en overige sociale media waar de gemeente gebruik van maakt.

Ad 2.

Hoewel marginale aanpassingen van de periode en tijdsblokken van de bloktijden mogelijk is zal dit geen revolutionaire wijziging tot gevolg hebben. Ook in de periode dat de bloktijden van toepassing zijn, van 1 mei tot 1 oktober blijven er voertuigen in de Dorpsstraat rijden.

Als het de wens is om de Dorpsstraat een (groot) deel van het jaar echt autovrij te maken zal het huidige beleid op de schop moeten en dienen scherpere keuzes te worden gemaakt over wie wel of niet toegang mogen/moeten hebben tot de Dorpsstraat.

November 2023.